A BÁNYAI ÁG. HITV. EVANG. EGYHÁZKERÜLET

TANÍTÓVÁLASZTÁSI SZABÁLYRENDELETE

BUDAPEST, 1911

HORNYÁNSZKY V. CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVNYOMDÁJA.

A bányai ág. hitv. evang. egyházkerületnek tanítóválasztási szabályrendelete.

I.

Általános határozatok.

1. §.

A tanítót, hacsak erről valamely szerződés másként nem intézkedik — a tanintézetet (iskolát) fenntartó testület választja és pedig az egyházmegyei hatóság (esperes) jóváhagyása s az egyházkerületi hatóság (püspök) tudomásul vételével (E. A. 198. §).

2. §.

Rendes tanítóvá csak olyan egyén választható, aki:

a) állására képesítő oklevél birtokában van;
b) életének 19. évét betöltötte;
c) testileg, lelkileg ép;
d) magyar honpolgár;
e) a magyar nyelvet s az illető iskola tannyelvét szóban és írásban bírja.

3. §.

Nem választható tanítóvá:

a) aki a 2. §-ban írt kellékekkel nem bír;

b) aki tanítói hivatal viselésétől jogerős ítélettel el van tiltva (E. A. 326. §);

c) aki ellen az E. A. 359. §-a értelmében elrendelt vizsgálat vagy ezt követő törvénykezési eljárás van folyamatban;

d) aki az E. A. 324. § *e*)-ben foglalt valamely egyházi vétségért jogérvényesen elítéltetett — az ítélet jogerőre emelkedésétől számított három éven belül;

e) aki a betöltendő tanítói hivatalra nézve illetékes egyházmegyében már viselt tanítói hivatalt, s arról két egybehangzó és hivatalból való elmozdítást kimondó ítélet meghozatala után lemondott.

Ez a lemondás nem érinti a tanítót valamely későbbi választásnál, ha a hivatalból való elmozdítást kimondó ítéletet a legfelsőbb egyházi hatóság megváltoztatta;

f) aki azon egyházmegyében, amelyben a tanítói hivatal betöltendő, egykor vesztegetést követett el, ha ez jogerős ítélettel befejezett eljárás során rábizonyult és ezért a tanítóválasztás akkor jogérvényes ítélettel megsemmisíttetett;

g) aki a tanítói hivatalt közvetve vagy közvetlen vesztegetés, etetés, itatás, szerénytelen ajánlkozás (korteskedés), megtévesztés, fenyegetés vagy izgatás útján keresi;

h) aki a hatóságilag megállapított meghívólevél csonkításába beleegyezik;

i) aki magyar hazafiság tekintetében nem megbízható.

Aki az *a*)—*i*) pontok alá esik, azt a püspök köteles a jelölésből kizárni.

A jelen szabályrendelet 2., valamint ezen §§-ban előírt kellékeket a tanító megválasztatása előtt a reá illetékes egyházi, illetőleg világi hatóság által kiadott bizonyítványokkal és minősítési táblázattal igazolni tartozik.

4. §.

Minden egyházközségi közgyülést, illetőleg egyháztanácsi vagy képviselőtestületi ülést — amelynek feladata a tanítóválasztás vagy annak előkészítése — egy héttel előbb a rendes vasárnapi (ünnepi) istentisztelet alkalmával ki kell hirdetni.

5. §.

A tanítóválasztás abban az egyházközségben tartandó meg, ahol az illető iskola van.

II.

A tanítói hivatal megüresedése és helyettesítése.

6. §.

Tanítóválasztásnak van helye:

a) új állomás szervezése;
b) nyugdíjazás;
c) hivatalról való lemondás;
d) fegyelmi úton való elmozdítás;
e) elhalálozás;

f) az ág. hitv. evang. keresztyén egyházból való kilépés esetében és pedig a kilépési szándék első bejelentésének napjával.

A tanítói állásnak megüresedését az egyházközség előljárósága a körlelkésznek, ez pedig az esperesnek jelenti be.

Az iskolaszék elnöke köteles a tanítói állomásokon történt bármiféle személyi változást vagy a tanítói állások megszüntetését, újak rendszeresítését 15 nap alatt a kir. tanfelügyelőnek is bejelenteni (1907 : XXVII. t.-c. 30. §).

7. §.

Nyugdíjaztatás vagy a tanítói állásról való lemondás esetében a tanító, hacsak nem munkaképtelen, hivatalos kötelességeit mindaddig pontosan teljesíteni köteles, míg az esperes fel nem menti.

Nyugdíjazott vagy lemondott tanító mindaddig nem távozhatik állásáról, míg a kezelése alatt lévő iskolai tárgyakat az egyházközségi elnökségnek át nem adta.

Az átadott tárgyakról az egyházközség elnöksége leltárt vesz fel két példányban, amelynek egyikét a nyugdíjazott vagy lemondott tanítónak átadja, a másikat pedig megőrzi.

Ez alkalommal köteles az egyházközség előljárósága az egyházközség és volt tanítója között a kölcsönös követeléseket s tartozásokat megállapítani s kiegyenlíttetni, illetőleg a meg nem nyugvó felet az egyházmegyei törvényszékhez utasítani (E. A. 329. *c*), *d*), 345. § 1*b*.).

8. §.

A tanítónak fegyelmi úton történt elmozdítása esetében az előző §-ban foglalt intézkedések szintén és pedig azonnal megteendők.

9. §.

A tanító elhalálozása esetében az illetékes lelkész az egyházközség előljáróinak jelenlétében az elhalt tanítónak kezelése alatt volt iskolai tárgyakról leltárt vétet fel, két egyenlő példányban, melynek egyikét a lelkész veszi át megőrzés végett, másik annak idejében leszámolás kötelezettségével a tanítót helyettesítő egyénnek kézbesítendő.

10. §.

A tanítói állás megüresedése esetén köteles az illető egyházközség a körlelkész vagy megbizottja elnöklete alatt haladéktalanul arról gondoskodni, hogy a tanítói teendőket vagy a megmaradó tanító, vagy amennyiben helyben van és egyéb hivatalos teendői engedik, a lelkész vagy az egyházközség által meghivandó helyettes tanító végezze, egyúttal a helyettesítőnek méltányos díjazását is megállapítja.

A helyettesítő átveszi s kezeli a leltárban foglalt tárgyakat s azokkal a helyettesítés megszüntekor ismét beszámol.

A kántortanító elhalálozása esetében a kántori teendőket köteles elsősorban a helybeli (esetleg a leányegyházi) tanító, másodsorban pedig az

esperes által kijelölt szomszéd tanító elvégezni addig, amíg helyettes tanító alkalmaztatik.

11. §.

Ott, ahol az elhalt tanító után özvegy, kiskorú vagy ellátatlan nagykorú törvényes leszármazó vagy munkára képtelen szülők maradtak, amennyiben az állami törvények másként nem intézkednek, az elhalálozás napjától $^1/_2$ évre járó mindennemű tanítói javadalom, beleértve a tanítólakban való természetbeli lakást is, a nevezetteket illeti.

Az időközi jövedelem egyéb esetekben az ezekből fedezendő helyettesítési és tanítóválasztási költségek levonásával az egyháznak, s ha ennek nem volna, az egyházmegyének papi özvegy-árva intézetét, ilyennek nem létében a kerület hasonló célú intézményét illeti meg (E. A. 73., 74. §§.).

12. §.

Az elhalt tanítónak özvegye, kiskorú leszármazói, vagy munkára képtelen szülői a törvényszabta félév előtt csak teljes kárpótlás s az egész tanítói javadalom csonkítatlan biztosítása után kötelesek a tanítólakot elhagyni.

13. §.

A tanítóválasztás megtartására vonatkozó összes intézkedések az esperes hatáskörébe tartoznak, aki azonban a teendőkkel az illető dékánust, ennek érdekeltsége esetében, vagy más alapos ok miatt azonban más lelkészt is bízhat meg.

III.

A tanítói állásra való jelölés és választás.

14. §.

Az üresedés beálltával az esperes vagy megbizottja az illető egyházközségben minél előbb közgyűlést tart.

Ezen a közgyűlésen az elnök:

a) figyelmezteti az egyházközség elöljáróit s híveit mindazokra a törvényes szabályokra, amelyek a tanitóválasztáskor megtartandók;

b) elrendeli a választók névsorának összeállítását s annak eszközlésére az egyházközségi elnökség elnöklete alatt bizottságot nevez ki azzal, hogy ebben az egyházközség lelkészein, tanárain, tanitóin s egyéb tisztviselőin kivül, olyan egyházközségben, melyben nincsen egyházi adó, az egyház községnek minden nagykorú vagy önálló férfi- és önálló vagy vegyes házasságban élő nőtagja felveendő; olyan egyházközségben pedig, amelynek tagjai egyházi adót fizetnek, az egyházközségnek csak azon nagykorú vagy önálló férfi- és önálló vagy vegyes házasságban élő nőtagjai vehetők föl, kik legfeljebb a folyó évi rendes egyházi és iskolaadóval és illetékkel vannak hátralékban.

A választást megelőző évre eső hátralékok lefizetésével szavazási jogát mindenki biztosithatja a jelölő gyűlést megelőző nyolc nappal, amikor is a választók névjegyzéke a megbizottak névjegyzékével együtt lezárandó s az összeállító bizottság által aláirandó.

Elrendeli továbbá az elnök, hogy a választóknak névsora, valamint a hátralékosoknak kimutatása a választást megelőző egy héten át hozzáférhető legyen, hogy a kihagyottaknak idejük s módjuk legyen szavazási joguk iránt az egyházközségi elnökségnél felszólamlani.

c) megállapittatja a választandó tanító részére kiállitandó meghivólevelelet, s ez alkalommal köteles arra törekedni, hogy az egyházközség tagjait a tanitó érdekében terhelő földmivelési munkák, fuvarok s személyes szolgálmányok készpénzben lerovandó megfelelő egyenérték alapján megváltassanak. (E. A. 261. §.)

A meghivólevél megállapításánál szem előtt tartandók még a következők:

1. hogy a kiállitandó meghivólevélben feltüntetett évi javadalom az előbbi tanító javadalmánál kisebb nem lehet;

2. hogy a javadalom egyes tételeit pénzértékben is ki kell mutatni;

3. hogy ha az iskolafenntartó testület által adott tanitói javadalom nem éri el a mindenkori áll. törvényben megállapított minimumot, úgy az iskolaszék köteles a fizetésnek állami segélyből való kiegészitéséért folyamodni;

d) azt a kérdést intézi az elnök az egyházközséghez, akar-e az üresedésben lévő tanitói állásra pályázatot hirdetni, vagy pályázat mellőzésével kíván-e jelölni?

Ha a közgyűlés többsége pályázat hirdetése mellett dönt, akkor az elnök az egyházközség elnökségét arra utasitja, hogy a pályázatot a javadalom összegének s a jelentkezés idejének kité-

telében valamelyik egyházi vagy iskolai lapban tegye közzé, a jelölést pedig elhalasztja. Ha pedig a közgyűlés pályázat mellőzésével kívánja a megüresedett állást betölteni, felhívja az egyházközséget, nevezze meg azokat, akiket jelölni kíván.

Amennyiben az elnöknek és az egyházközségnek óhaja találkozik, úgy a jelöltek száma bármikor megállapítható, ellenkező esetben az egyházközség hármat és az elnök (vagy ennek megbízottja) egyet jelölhet.

Az egyházközségnek jelöltjeit az esperes, s viszont ennek jelöltjeit az egyházközség köteles elfogadni, ha a jelölt a jelen szabályrendelet 2. és 3. §§. szerint megválasztható.

Ha a kijelölt egyének a jelölést nem fogadják el, vagy a kitűzött időben nem jelentkeznek, az elnök az egyházközség elnökségét pályázat kiírására utasítja.

A meghívólevél újabb szövegezése ügyében az esperes által hozott határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 nap alatt a püspökhöz lehet fellebbezni, aki a kérdésben 15 nap alatt dönt.

Ott, ahol az egyháztanácsot vagy a képviselőtestületet illeti meg a választási jog, e §. intézkedései a helyi szabályzat értelmében, megfelelően alkalmazandók.

15. §.

Amennyiben az első pályázat eredménytelen lenne, vagy háromnál kevesebb jelölhető egyén jelentkezett, a választótestület kívánságára még egy pályázat hirdethető, amikor az egyházközség a jelentkezők sorából választani köteles, vagy a vá-

lasztótestület legalább kétharmadnyi szavazatával a meghivás melletti választásra térhet át.

16. §.

Úgy az egyházközség, valamint az esperes, illetőleg megbízottja a jelölésnél első sorban a saját egyházmegyéjebeli érdemes tanítókra legyen tekintettel, de felvehet más egyházmegye- vagy egyházkerületbelit is a jelöltek sorába.

17. §.

Ha kántortanitói állás betöltéséről van szó, a jelöltek próbaéneklésre is meghivhatók. A meghivás sorrendjét az elnök állapitja meg.

A jelöltek utiköltségét az elnök által megállapitott összegben az egyházközség pénztára fedezi.

A gyülés meghivása nélkül és saját költségén próbaéneklésre menni vagy a már felvett útiköltséget visszatéríteni tilos.

18. §.

A jelöltek névsorát az esperes közli a püspökkel, aki abban az esetben tehet kifogást, ha a jelölt egyének egyike vagy másika nem bír a törvényes kellékekkel (2. §.) ellenben nem bocsáthatja választásra azt, aki ellen a 3. §-ban irt okok bármelyikét fennforogni látja.

19. §.

Ha a választás az E. A. és e szabályrendelet szerint már kellően elő van készitve: akkor az

esperes vagy megbízottja kitűzi a választás határnapját, lehetőleg vasár- vagy ünnepnapra, s egyszersmind intézkedik ennek kellő kihirdetése iránt. (4. §.)

20. §.

A választógyűlésen az esperes vagy megbízottja elnököl, aki mindenek előtt jegyzőkönyv-vezetőt rendel s a gyűlés megnyitása után:

a) megállapítja, hogy a választógyülést szabályszerűen kihirdették;

b) a megszabott időn belül beadott (23. §.) meghatalmazások érvényessége felett határoz (ami ellen felebbezésnek nincs helye) ezt csak az E. A. 329. §. c.-ben irt keresettel lehet megtámadni;

c) a közgyülés tagjainak általa véglegesen megállapított névsorát bemutatja. Akinek neve e névsorban nem foglaltatik, az szavazati jogot nem gyakorolhat;

d) aláiratja az egyházközség felügyelőjével, annak gondnokával, jegyzőjével és hat tagjával a 14. §. c. értelmében megállapított tanítói meghivólevelet.

Az egyházközség azon tisztviselője helyett, akinek állása üresedésben van, vagy aki a választógyülésen nincs jelen, az aláirást a közgyülés által e célra választott tag teljesiti;

e) felhívja a gyűlést, nyilatkozzék az iránt, kit akar a szabályszerűen jelölt egyének közül rendes tanítónak megválasztani.

f) a szavazásnál a bizalmiférfiakkal együtt ellenőrzi, hogy az egyházközségnek melyik szavazásra jogosúlt férfitagja, melyik szavazásra jogo-

sult nőt képviseli, felügyelvén arra is, hogy egy férfi egy nőnél többet ne képviseljen.

Ha az elnöknek felhívására a választógyűlés csak egy jelöltnek nevét hangoztatja, azt az egyházközség törvényesen és egyhangúlag megválasztott tanitójának nyílvánítja. Ha ellenben a választók két vagy több jelölt nevét hangoztatják, és legalább 20 szavazásra jogosult névszerinti szavazást kíván, ez elrendelendő.

Ott, ahol a választás jogát az egyháztanács vagy a képviselőtestület gyakorolja, e § rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

21. §.

Szavazás elrendelése esetében az elnök a szükséghez képest, de legfeljebb 3 szavazatszedő bizottságot küldhet ki, és mindenik bizottság mellé mindenik pártból megfelelő számú bizalmiférfit nevez ki.

22. §.

A szavazóknak és azok szavazatának jegyzésére az elnök minden bizottsághoz két jegyzőt rendel ki, akiknek jegyzéseit a bizalmiférfiak ellenőrzik.

Ez a jegyzék két példányban állítandó ki, az elnök, a jegyzők, a bizalmiférfiak és a kiküldött szavazatszedő bizottsági tagok által aláirandók és a választási iratokhoz csatolandó.

23. §.

Szavazati jogukat a férfiak személyesen, a nők pedig csak megbizottjuk útján gyakorolhatják.

Az egyházközség azon választó jogosult tagjai, akik az egyházközség területén kivül laknak, amennyiben személyesen meg nem jelennek, valamint az önálló vagy vegyes házasságban élő ág. h. ev. nők, ha az egyházközség fenntartásához hozzájárulnak (E. A. 42. §), a választó közgyűlésen a közgyűlés bármely jogosult tagja által képviseltethetik magukat, azonban egy meghatalmazott csak egy meghatalmazót képviselhet.

A meghatalmazást a meghatalmazó két tanu előtt köteles sajátkezűleg aláírni, vagy kézjegyével ellátni, mely utóbbi esetben a névirót, aki az egyik tanu is lehet, világosan meg kell jelölni; külföldön kelt meghatalmazásokon az aláírásnak hatóságilag kell hitelesítve lennie.

A meghatalmazásnak nem szabad azon egyén nevét tartalmaznia, akire a meghatalmazó szavazatát adni kívánja s ezért abban nem utasíthatja a megbízó megbizottját arra, hogy ez kire szavazzon.

A meghatalmazás 3 nappal a választó gyűlés előtt a lelkészi hivatalnak beküldendő.

Ha valamely meghatalmazó egynél több, erre jogosult egyénnek adna meghatalmazást, úgy a választó gyűlés elnöksége az illetőnek valamennyi meghatalmazását érvénytelennek nyilvánitja.

24. §.

A szavazás rendesen nyilvános, ha azonban a választó közgyűlés megnyitása előtt legalább 40 választó titkos szavazást kér, az elnök azt elrendeli. A titkos szavazás szavazólapok útján történik.

25. §.

Ha a szavazás eredményéből az tünnék ki, hogy a jelöltek közül egyik sem nyerte el az általános többséget, akkor az elnökség azt a két jelöltet, akire a legtöbb szavazat esett, azonnal új szavazásra bocsájtja. Ha azonban több jelölt van, akik közül az egyik többet, utánna pedig legtöbb szavazatot többen kaptak egyenlő számban: akkor valamennyien, akik ekkép legtöbb szavazatot kaptak, új szavazásra bocsájtandók.

26. §.

A szavazatok egyenlőségének esetében sorshúzás dönt a két jelölt között.

27. §.

A választás befejeztével az elnök a jegyzőkönyvet, amely két példányban készül, lezárja, azt a jegyzőkkel együtt aláírja, a bizalmiférfiakkal is aláiratja, esetleg az aláírás megtagadását és ennek okát a jegyzőkönyvben megemliti, azután annak egyik példányát az összes választási iratokkal, (ezek közt a lepecsételt szavazólapokkal) együtt az egyházmegye számára magához veszi, a másikat az egyházközség számára visszahagyja.

28. §.

Ugyancsak a választó közgyűlésen a szabályszerűen kiállitott meghivólevélben az újonnan megválasztott tanítónak nevét beírja és a meghivóleve-

let megerősítés és érvényre emelkedés után a megválasztotthoz juttatja el.

29. §.

A választás lefolyásáról és eredményéről az esperes a püspökhöz haladéktalanul jelentést tesz.

30. §.

Olyan iskolához történt tanítóválasztásról, amelynek fenntartásához az állam évi 200 koronánál többel járul, az esperes a kir. tanfelügyelő útján a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz is tesz jelentést.

A választás állami szempontból ilyen esetekben csak akkor tekinthető végérvényesnek s így a tanító az 1907:XXVII. t.-c. 32. §-ban megszabott esküt csak akkor teheti le, ha a tanítóválasztás a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter jóváhagyta (1907:XXVII. t.-c. 21. § és a 76000/1907. sz. vall.- és közokt. M. R. 38. §).

31. §.

A választás érvényessége ellen (E. A. 329. §) a választás napjától számított 15 nap alatt (E. A. 331. §) csak a választóközgyűlés tagjai, vagy az esperes által kirendelt tiszti ügyész adhatnak be keresetet (E. A. 395. §) az espereshez.

Ha a kereset, amely két egyenlő példányban nyujtandó be, hozzá e határidőben be nem érkezik, akkor a választás jogerősnek tekintendő s a később beadott kereset figyelembe nem vehető.

A választóközgyűlés egy vagy több tagja által beadott kereset alapján az eljárás csak akkor tehető folyamatba, ha a kereset benyujtói a felmerülő költségek biztosítására az egyházmegyei elnökség által 200—500 koronában megszabott biztosítékot az espereshez a felhívás kézhezvételétől számított nyolc napon belül befizették.

Amennyiben a befizetés a biztosíték összegének megszabásáról szóló és a keresetben első helyen megnevezett egyháztaghoz intézendő értesítés kézhezvételétől számított nyolc nap alatt meg nem történnék, akkor a fél a keresettől elállottnak tekintetik s keresete neki visszaadatik.

Az egyházi bíróság a választást ítéletileg vagy megerősíti vagy megsemmisíti — s a felmerült per- és eljárási költségek és az esetleg megsemmisített választás költségeinek viselésére nézve belátása szerint határoz.

Egyéb részletkérdésekre vonatkozólag e részben a lelkészválasztási szabályrendelet intézkedései az irányadók.

32. §.

Ha valamely egyházközség megintés ellenére is vonakodnék a tanítói állást félév alatt választás útján betölteni, ebben az esetben az esperes oda a teljes tanítói javadalom élvezésének jogával helyettes tanítót küld, aki, ha ellene egy év alatt egyházi vétség (E. A. 324. §) rá nem bizonyul, a püspök által az egyházközség élethossziglan alkalmazott tanítójának nyilvánítandó s neki a meghivólevél kiadandó.

33. §.

A megválasztott tanító a meghívólevél kézbesítésétől számított 15 nap alatt hivatalosan nyilatkozik az esperesnél a meghívólevél elfogadása iránt. Ellenkező esetben a választás elveszti hatályát.

34. §.

Ha a megválasztott tanító a meghívólevelet elfogadó nyilatkozatát visszavonja, vagy állását vétlen és igazolt akadályoztatása esetét kivéve, egy hónap alatt el nem foglalja, úgy köteles a választás összes költségeit az egyházközségnek megtéríteni.

35. §.

A megválasztott tanítót hivatalába a körlelkész vagy annak megbízásából a helybeli lelkész iktatja be s egyúttal a megválasztottól, amennyiben először lép hivatalba, vagy hivatalos esküt még nem tett, a hivatali esküt kiveszi, végül lelkére köti, hogy működésében a gyermekek lelkében a magyar hazához való ragaszkodás szellemét és a magyar nemzethez való tartozás tudatát, valamint a vallás-erkölcsös gondolkozást tartozik kifejleszteni és megerősíteni (E. A. 197. § és 1907 : XXVII. t.-c. 17. §).

Ez alkalommal továbbá megállapítja s jegyzőkönyvbe véteti az esperes vagy megbízottja a megválasztott tanítónak választására és átszállítására tett igazolt költségeket, melyeket a választó egyházközség tartozik viselni.

IV.

Az előléptetésről.

36. §.

Olyan egyházközségek, amelyekben különböző javadalmazású tanítói állások szervezvék, jogosítva vannak a választási eljárás mellőzésével a kisebb javadalmazású tanítót magasabb javadalmazású állásba előléptetni, amely előléptetésnek módozatai helyi szabályrendelettel állapitandók meg.

V.

Vegyes intézkedések.

37. §.

Ha a tanító három év előtt elhagyja egyházközségét, úgy köteles a 35. § szerint megállapított költségeket, aszerint, mint egy, két vagy három év előtt foglalna el más hivatalt, egészben, kétharmad, illetőleg egyharmad részben az egyházközségnek megtériteni.

Amennyiben a tanító más egyházközség meghivását fogadja el, úgy e megtérités kötelezettsége a meghivó egyházközséget terheli.

38. §.

E megtérítési kötelezettség három év előtt is megszünik akkor:

a) ha a tanító meghal;
b) ha hivatalától fegyelmi úton mozdíttatik el;
c) ha nyugdíjaztatik.

39. §.

Ha a tanító máshová költözködik, akkor ő maga, halála esetében pedig örökösei, illetőleg a 11. §-ban megnevezettek az általa a tanítói javadalomhoz tartozó ingatlanokon az egyházközség beleegyezésével tett szükséges javításokért s haszonhajtó beruházásokért az esperes vagy megbízottja közbenjöttével kárpótlást követelhetnek.

40. §.

Azokért a javításokért és haszonhajtó beruházásokért, amelyeket a hivatalától megvált, illetőleg elhunyt tanító a tanítói hivatal javadalmául szolgáló ingatlanokra vonatkozólag a fenntartó testület tudtával és beleegyezésével tett, a hivatalától megvált tanítót, illetőleg az elhunyt tanító örököseit a fenntartó testülettől kárpótlás és pedig a javításokért azok igazolt megszerzési ára, esetleg a közönséges becsár, — haszonhajtó beruházásokért a közönséges becsár illeti meg.

A kárpótlás összegét a felek egyezségileg állapíthatják meg. Ha a felek kiegyezni nem tudnak és az esperes által elrendelt egyeztető eljárás sem vezet eredményre: úgy e részben az egyházmegye határoz. Az egyházi hatóságnak végső határozata ellen a meg nem elégedő fél az E. A. 329. §-a alapján a véghatározat kézhezvételétől számított

három hó alatt egyházi törvénykezési útra fordulhat.

A tanítói hivatalt fenntartó testület határozata vagy az egyezség csak akkor érvényes, ha azt az egyházmegye közgyűlése sürgős esetekben annak elnöksége (E. A. 281. §) jóváhagyta.

Ugyanez az eljárás követendő és ugyanezek a szabályok érvényesek akkor is, ha az előbbeni tanító idejében megmunkált és bevetett földek termésének, valamint ez évi terménybeli járandóságoknak a régi és az új tanító közötti megosztásáról van szó, amikor is mindennemű jövedelem a polgári év szerint számítandó.

41. §.

A tanítói hivatal csere útján is betölthető.

A csere jogérvényességére szükséges az, hogy a cserélni kívánó két tanítónak szándékába mind a kettőnek illetékes egyházközségi közgyűlése beleegyezzék s azt mind a kettőnek egymázmegyei elnöksége is megerősítse.

Csere csak olyan tanítók közt történhetik, akik az ezen szabályrendelet 2. és 3. §-ai értelmében megválaszthatók.

Csere esetében a tanító meghívólevele csonkítatlanul érvényben marad, a cserélni óhajtók között a tanítói jövedelem tekintetében netán írásban vagy szóval létrejött átengedő vagy leengedő megegyezés pedig tilos és semmis.

Ezen tilalom áthágói ellen az egyházmegye elnöksége a fegyelmi eljárást megindítja s a felfüggesztést elrendeli.

42. §.

Okleveles pályázó hiányában s ismételt pályázat sikertelensége esetében nem okleveles, egyébként a törvényes kellékeknek megfelelő egyén is alkalmazható ideiglenesen az illető tanévre.

A tanév lefolyásával azonban új választás eszközlendő ezen szabályrendelet szabványai szerint.

43. §.

Az esperest vagy megbízottját az illető egyházközségben hivatalos eljárása alkalmával az egyház pénztárából útiköltség és ellátás illeti meg.

44. §.

A tanítói meghívólevél kiállításáért és megerősítéséért az esperesnek négy korona, az egyházmegyei jegyzőnek két korona díj jár.

45. §.

Az elhunyt tanítót állásának megfelelő módon az iskolát fenntartó testület köteles saját költségén eltemettetni; az egyház azonban a tanító évi fizetésének 10%-át meghaladó költség fizetésére nem kötelezhető.

Ha a költségek mérvére nézve vita támadna, akkor e részben az egyházmegye elnöksége végérvényesen határoz.

A temetés módozatait az illetékes lelkész az egyház elöljáróságával és a családdal egyetértőleg állapítja meg.

VI.

A segédtanítókról.

46. §.

Segédtanító alkalmazásának akkor van helye, ha:

a) a rendes tanító betegség következtében huzamosabb ideig képtelen hivatalos teendőit végezni;

b) a rendes tanító állása megürült;

c) fegyelmi vizsgálat során megállapittatik, hogy a rendes tanító a magyar nyelvet sikeresen tanítani nem képes és az országos tanítói nyugdijintézetnek nem tagja (1907 : XXVII. t.-c. 23. §).

47. §.

Az előző § *a*), *b*) pontja esetében a segédtanító rendszerint csak fél évre, az illetékes közigazgatási bizottság hozzájárulásával egy évre, — a *c*) pont esetében pedig legfölebb az 1912. év végéig alkalmazható (1907 : XXVII. t.-c. 2. és 23. §§).

48. §.

Segédtanítóul csak oly egyén alkalmazható, aki az ezen szabályrendelet 2. és 3. §-ban megszabott kellékekkel bir. Tanitóképzőt sikerrel végzett, de még nem képesitett egyén csak kivételesem alkalmazható akkor, ha a betöltendő segédtanítói állásra képesített tanító nem jelentkezik.

Minthogy az 1868 : XXXVIII. t.-c. 102. §-a szerint a tanítóképző-tanfolyamot végzett egyén

legfölebb két év alatt köteles képesitő vizsgálatot tenni, ezért oklevéllel nem bíró egyén két évnél tovább nem alkalmazható segédtanitóul.

49. §.

A segédtanító meghívólevelét aláírja az egyházközség elnöksége s megerősíti az esperes.

A segédtanító évi fizetése 800 koronánál kevesebb nem lehet.

Államsegélyt élvező iskolánál a rendes tanító halála esetében, ha utána özvegy vagy árva nem maradt, a halálozás napjától számított fél évig az alkalmazott segédtanító fizetéséhez az állam is hozzájárul abban az arányban, amely arányban az elhalt rendes tanító fizetését kiegészítette (1907. XXVII. t.-c. 2. §).

50. §.

Az esperesnek tudta és belegyezése nélkül (amit a meghívólevélnek megerősítése igazol), senki sehol segédtanitóul nem alkalmazható s tanitói teendőket nem végezhet.

51. §.

E végből köteles a segédtanitót meghívó egyházközség a lelkészi és körlelkészi hivatal útján az esperesnek bemutatni a meghivandónak következő okmányait:

1. keresztlevelelét;
2. a tanitóságra képesitő oklevelét;

3. netaláni előbbi működéséről szóló hiteles bizonyítványait;
3. a szabályszerűen kiállított meghívólevelet.

52. §.

A segédtanító ellátása iránti kötelezettség a meghivandó s a meghívó között irásban megállapitott s az esperes által jóváhagyott egyezség alapján készpénzzel is megváltható.

53. §.

A segédtanító a fennálló országos törvények, egyházi szabályrendeletek és utasítások szerint köteles hivatalában eljárni.

54. §.

A segédtanító köteles a rábízott tanítói kötelességeket pontosan és hiven teljesiteni, főnökét tisztelni, utasításához képest eljárni, annak családjával, valamint az egyházközség előljáróival és a hívekkel békében élni s mindent szigorúan kerülni, ami a békét bármely irányban megzavarhatná, vagy tanítói állásának tekintélyével ellenkeznék.

55. §.

Ha a segédtanító ellen az előző §-ban említett kötelességek megszegése miatt az esperes előtt panaszt emelnek s az esperes a panasz alaposságáról meggyőződik, köteles a segédtanító az

esperes által rámérendő büntetést elviselni, illetőleg az esperes rendeletére állását azonnal elhagyni.

Felfolyamodás esetében a püspök végérvényesen dönt.

56. §.

A meghívó s a meghivott egymásnak az esperes tudtával s beleegyezésével felmondhatnak.

57. §.

Ha a rendes tanító meghal, a mellette alkalmazott segédtanítónak további működése az esperes rendelkezésétől függ.

53. §.

A segédtanitó meghívólevelének megerősítéséért az esperesnek 4 korona díj jár.

VII.

Záróhatározat.

Ahol a helyi viszonyok megkívánják, ott a tanitóválasztás módozatai a kerületi közgyűlés jóváhagyása alá terjesztendő külön szabályrendeletben e szabályrendelettől eltérőleg is megállapithatók.

Megállapította a bányai ág. hitv. ev. egyházkerület az 1909. évi szept. hó 8—11. napjain Budapesten tartott évi rendes közgyűlésén 71. jkönyvi pont alatt hozott határozatával.

Budapesten, 1909. évi október hó 1-én.

Zsilinszky Mihály — bányaker. felügyelő.
Scholtz Gusztáv — bányaker. püspök.
Dr. Szelényi Aladár — bányaker. főjegyző.

46/1910. Kgy. szám.

Ezen szabályrendeletet a magyarhoni ág. hitv. evangélikus keresztyén egyetemes egyház alulírt napokon Budapesten megtartott közgyűlése 46. jegyzőkönyvi pont alatt hozott határozatával jóváhagyta.

Kelt Budapesten, a magyarhoni ág. hitv. evangélikus egyház 1910 november 9—12. napjain megtartott közgyűléséből.

Br. Prónay Dezső — egyet. felügyelő, v. elnök.
Dr. Baltik Frigyes — püspök, egyházi elnök.
Dr. Zsigmondy Jenő — egyet. főjegyző.